



**T.C.**  
**TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU**  
**2.DAİRE KARARI**

Başvuru Numarası : 2022/1833  
Toplantı Tarihi/Sayısı : 13.6.2023/33  
Karar Numarası : 2023/522  
Başvuran : H. Ç.  
Başvuran Vekili : -  
Adres : Antalya S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu  
Muhatap Kurum/Kişi : Antalya S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü  
Muhatap Adres : -

### **I. BAŞVURUNUN KONUSU**

1. Başvuru, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını infaz etmekte olan başvuranın kaldığı odanın penceresinde bulunan küçük delikli ve kalın çelik tellerin göz sağlığını ve ruhsal durumunu olumsuz etkilediği iddialarına ilişkindir.

### **II. İNCELEME SÜRECİ**

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda, Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından incelemesi gerçekleştirilen başvuruda, başvuran özetle;

a. 7/7/2022 tarihinde Antalya S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiğini ve tekli oda sisteminde cezasını infaz etmekte olduğunu,

b. Bulunduğu odanın penceresine takılmış olan kalın, küçük delikli demir tellerden rahatsızlık duyduğunu, dışarıyı göremediğini, bu sebeple gözlerindeki miyop derecesinin yükseldiğini ve şiddetli baş ağrıları ile uyandığını,

c. Sağ ve sol tarafında bulunan diğer altı odada benzer özelliklerde bir telin bulunmadığını, pencereye bu tellerin kendisi geleceği için takıldığını, durumun kendisini psikolojik olarak da olumsuz etkilediğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Antalya S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 22/12/2022 tarihli yazılı görüşte özetle:

a. Kurumun, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 15/2/2021 tarih ve 42626735-769-267 sayılı yazısı ve 25/2/2021 tarihli oluru ile hizmete açıldığı,

b. Oda ve koşulların pencere tellerinin Kurumun asayiş ve güvenliği ile işleyişin sürdürülebilirliği açısından planlanarak düzenlendiği, Kurum yapısında hükümlü ve tutukluların talebi üzerine herhangi bir değişikliğe gidilmesi hususlarının Kurum tasarrufunda bulunmadığı,

c. Kurumun fiziki yapı olarak iki kat üzerine inşa edildiği ve yüksek güvenlikli ceza infaz kurumu olması nedeniyle üst katlarda ağırlaştırılmış müebbet cezasını infaz eden hükümlülerin barındırıldığı odaların pencerelerine üç santimetre aralıklı dışı plastik içi çelik metal olan tel örgülerin konulduğu, alt katta bulunan koşullarda ise yarım santimetre aralıklı aynı özelliklere sahip tel örgülerin bulunduğu ve bu tel örgülerin güvenlik ve asayişin

sürdürülebilmesi açısından hükümlü ve tutuklular arasındaki haberleşme ve alışverişi önlemek amacı ile kullanıldığı,

**d.** Başvuranın ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükümlü olduğu bu nedenle tek kişilik odada barındırıldığı, dilekçede bahsi geçen iş ve işlemlerin yasa ve mevzuata uygun olduğu ifade edilmektedir.

**4.** Başvurandan 1/2/2023 tarihinde alınan yazılı görüşünde özetle:

**a.** Havalandırma ve spor etkinliklerine aynı katta bulunan diğer mahpuslar ile birlikte katıldıkları, havalandırmaya giriş ve çıkışlarda üst araması yapıldığı ve yanlarına yalnızca su almalarına izin verildiği, bu nedenle cama takılı olan tellerin haberleşme ve alışverişi önleme amacına hizmet ediyor olamayacağı,

**b.** Yan odada da ağırlaştırılmış müebbet cezasını infaz etmekte olan bir mahpusun kaldığı ve böyle bir telin bulunmadığı, bu nedenle eşitliğe aykırı bir muameleye maruz kaldığı,

**c.** Örgüt suçlu hükümlülerin telleri kestikleri ve bunun üzerine idarenin telleri ve tellerin takıldığı çerçeveleri söktüğü, eylem ve protestoları sonucunda örgüt suçluları istediklerini elde edebilirken diğer mahpusların mağdur olduğu belirtilmektedir.

### III. İLGİLİ MEVZUAT

**5.** Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir: "*Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*"

**6.** 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

**7.** Aynı Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; "*özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği*" hükme bağlanmıştır.

**8.** 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir: "*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

### IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

**9.** 6701 Sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde belirtilen görev kapsamında başvuranın, Antalya S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki tutulma koşullarına ilişkin iddia ve talepleri konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

**10.** "*Herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı Anayasa'nın 17'inci maddesinde güvence altına alınmıştır. Anılan maddenin birinci fıkrasında insan onurunun korunması amaçlanmıştır. Üçüncü fıkrasında ise kimseye "işkence" ve "eziyet" yapılamayacağı, kimsenin "insan haysiyetiyle bağdaşmayan" ceza veya muameleye tabi tutulamayacağı hüküm altına alınmıştır.*" (Anayasa Mahkemesi [AYM], *Cezmi Demir ve Diğerleri*, B. No: 2013/293, 17.7.2014, para. 80).

11. Özgürlüğünden mahrum bırakılan bir bireyin temel insani ihtiyaçlarının karşılanması (yeme, içme, ısınma, havalandırma vb.) ulusal ve uluslararası mevzuat tarafından güvence altına alınmış ve bu konuda devletlere önemli sorumluluklar yüklenmiştir. Devletlerin söz konusu yükümlülüklerini insan hakları ve hapisane idaresi alanlarında meydana gelen değişim ve gelişmelere uygun bir şekilde yerine getirmesi hiç kuşkusuz bireylerin beden ve ruh sağlığı üzerinde büyük bir etki taşımaktadır.

12. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) tarafından mahpusların hücrelerinde engelsiz ve yeterli doğal ışık ve temiz havaya erişim sağlamanın önemi daima vurgulanmıştır. 2000'li yılların başında Rusya'daki cezaevlerinde, mahkûmlar arasındaki iletişimi engellemek için tasarlanan metal panjurlar veya pencerelere yerleştirilen eğimli plaklar; Avrupa İşkence ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT) tarafından belirtildiği gibi, sadece mahpusları doğal ışıktan mahrum etmek ve barınma yerlerine temiz hava girmesini engellemekle kalmamış, aynı zamanda hastalıkların ve özellikle tüberkülozun yayılmasına elverişli koşullar da yaratmıştır (AİHM, *Ananyev ve Diğerleri/Rusya*, B. No: 42525/07, 10/1/2012, para. 153).

13. AİHM, içtihadında, bir kişiyi hürriyetinden yoksun bırakan tedbirlerin sıklıkla acı ve aşağılama unsuru barındırdığını belirtmiştir. Ancak, yüksek güvenli bir cezaevinde tutukluluk hâlinin, ister tutukluğun isterse de mahkûmiyetin akabinde, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesi kapsamında tek başına bir sorun teşkil ettiğinin söylenemeyeceği ifade edilmiştir. Kamu düzenine ilişkin konular, devletin özel tutuklu kategorileri için yüksek güvenli cezaevi rejimleri uygulamasını başlatmasına ve aslında Sözleşme'ye taraf pek çok devletin tehlikeli tutuklular için daha katı güvenlik kuralları almasına yol açabilir. Firar, saldırı veya cezaevindeki huzursuzluğu önleme maksatlı bu düzenlemeler, sıkı kontrollerle bu tür tutukluları cezaevindeki diğer tutuklulardan ayırmaya dayanmaktadır (AİHM, *Piechowicz/Polonya*, B. No: 20071/07, 17/4/2012, para. 161 ve ilgili kararda yer alan diğer atıflar).

14. *"CPT, sıklıkla metal panjur, kapak ve plaka gibi hücre pencerelerine yerleştirilerek tutukluları gün ışığına erişimden mahrum bırakan ve kaldıkları yere temiz hava girmesini engelleyen araçlarla karşılaşmaktadır. Bunlara özellikle dava öncesi mahkeme önüne henüz çıkarılmamış tutukluların bulundurulduğu yerlerde rastlanmaktadır. CPT, belli tutuklular açısından hile ve/veya suça yönelik faaliyetlerle ilgili riskin önlenmesine yönelik özel güvenlik önlemlerinin gerekli olabileceğini tamamen kabul etmektedir. Ancak bu tür önlemlerin uygulanması kural değil, istisna olmalıdır. Bunun anlamı şudur: ilgili yetkililer her bir tutuklunun durumunu ayrı ayrı değerlendirerek belli güvenlik önlemlerinin gerçekten gerekli olup olmadığını incelemelidir. Bunun da ötesinde, böyle önlemler gerekli olsa dahi, hiçbir zaman söz konusu tutukluların gün ışığı ve temiz havadan mahrum bırakılması anlamına gelmemelidir. Bunlar her tutuklunun yararlanma hakkı bulunan yaşamın temel unsurlarıdır. Ayrıca, bu unsurların yokluğu hastalıkların, özellikle de veremin yayılmasına uygun koşullar yaratmaktadır."* (CPT'nin Faaliyetlerine İlişkin 11'inci Genel Rapor, CPT/Inf (2001)16, 2020, para.30).

15. İnceleme konusu başvuruda başvuran; bulunduğu odanın penceresine takılmış olan kalın, küçük delikli demir tellerden rahatsızlık duyduğunu, dışarıyı göremediğini, bu sebeple gözlerindeki miyop derecesinin yükseldiğini ve şiddetli baş ağrıları ile uyandığını, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını infaz etmekte olan diğer bazı mahpusların odalarının camında böyle bir telin bulunmadığını iddia etmektedir. Muhatap Kurumun cevabi yazısında, oda ve koğuşların pencerelerinde bulunan tellerin Kurumun asayiş ve güvenliği ile işleyişinin sürdürülebilirliği açısından hükümlü ve tutuklular arasındaki haberleşme ve alışverişi önlemek amacı ile planlanarak düzenlendiği, Kurum yapısında hükümlü ve tutukluların talebi üzerine herhangi bir değişikliğe gidilmesi hususunun Kurum tasarrufunda bulunmadığı, başvuranın ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükümlü olduğu ve bu nedenle tek kişilik odada barındırıldığı, dilekçede bahsi geçen iş ve işlemlerin yasa ve mevzuata uygun olduğu

belirtilmektedir.

**16.** Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 9'uncu maddesinde ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılan hükümlülerin cezalarının yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumlarında infaz edileceği düzenlenerek söz konusu ceza infaz kurumları şu şekilde tanımlanmıştır: *"iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir."*

**17.** Cezaevlerinde firar ve saldırıları önlemek ve cezaevindeki huzuru tesis etmek amaçlarına yönelik olarak bazı mahpuslara dönük katı güvenlik rejimlerinin uygulanması yöntemi dünyada oldukça yaygın olan bir durumdur. Ancak devletler katı güvenlik önlemlerini içeren bu tür infaz rejimlerini uygularken mahpusları insan onuruna yakışır koşullarda tutmayı, tutukluluğa bağlı acı düzeyini aşan bir sıkıntıya veya zorluğa maruz bırakmamayı ve mahpusların beden ve ruh sağlığını korumayı güvence altına almaları gerekmektedir.

**18.** Somut olayda başvuranın hapis cezası, işlediği suçtan kaynaklı olarak sıkı güvenlik tedbirlerine uygun olarak infaz edilmektedir. Uygulanan sıkı güvenlik tedbirleri kapsamında başvuranın, içerisinde banyo ve tuvalet bulunan, temiz hava ve doğal ışığın pencere aracılığıyla sağlandığı tek kişilik bir odada kaldığı, odanın penceresinde yarım santimetre aralıklı dışı plastik içi çelik metal olan tel örgülerin bulunduğu anlaşılmıştır. Başvuran söz konusu tellerin göz sağlığını ve ruhsal durumunu olumsuz etkilediğini iddia etse de, bu iki duruma ilişkin herhangi bir sağlık kaydı veya başka bir belge sunmamıştır.

**19.** Devletler hiç kuşkusuz mevzuatla belirlenen hükümler çerçevesinde belli bazı mahpusların firar, saldırı vb. suça yönelik faaliyetleriyle ilgili riskin önlenmesine yönelik ceza infaz kurumlarında özel güvenlik tedbirleri uygulayabilirler. Ancak alınan tedbirlerin kişinin yaşamını devam ettirmede temel unsur olarak kabul edilen yeme, içme, ısınma, temiz hava, gün ışığı gibi ihtiyaçlarının karşılamasına sınırlamalar getirmemesi son derece önemlidir. Bu bağlamda somut olay değerlendirildiğinde, oda penceresinde bulunan çelik telin odaya giren hava akımını ve gün ışığını büyük oranda engelleyen plak ya da panjur şeklinde değil tel örgü biçiminde olduğu, söz konusu durumun yaşam için temel unsur olarak kabul edilen gün ışığına erişimi kısmi bir şekilde engellemiş olsa dahi başvuru için katlanılamaz bir durum oluşturmadığı ve kötü muamele için uygulanan asgari ağırlık düzeyini aşmadığı, İdarenin bu uygulamasının belli tutuklular açısından suça yönelik faaliyetlerle ve benzeri durumlarla ilgili riskin önlenmesine yönelik özel bir güvenlik tedbiri olduğu değerlendirilmektedir.

**20.** Sonuç olarak; başvurudaki iddialar ve ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, yukarıda açıklanan gerekçelerle havalandırma penceresine çelik tel çekilmesinin başvurana yönelik kötü muameleye varan bir uygulama olmadığı değerlendirildiğinden, kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

## **V. KARAR**

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

13/6/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

**e-imzalıdır**

Av. Alışan TİRYAKİ  
Daire Başkanı

**e-imzalıdır**

Dr. Burhan ERKUŞ  
Üye

**e-imzalıdır**

İsmail AYAZ  
Üye

**e-imzalıdır**

Saffet BALIN  
Üye

**e-imzalıdır**

Ünal SADE  
Üye